

Divas Latvijas faunai jaunas putnu sugas – ziņojumi portālā Dabasdati.lv

EDGARS SMISLOVS,
edgarssmislovs@gmail.com

2021.–2022. gadā portālā Dabasdati.lv iesūtītajos putnu fotoattēlos tika noteiktas divas Latvijai jaunas putnu sugas.

Garknābja šņibītis

2021. gada 26. septembrī Baiba Barkāne “Dabasdatos” ziņoja neno- teiktu bridējputnu no Asaru jūrma- las. Sākotnēji tas tika neprecīzi no- teikts kā lielā šņibīša *Calidris canutus* jaunais putns. Tomēr, izvērtējot visas noteikšanas pazīmes, sugas piederība tika precizēta – garknābja šņibīša *Calidris tenuirostris* jaunais, tajā pašā gadā šķīlies putns.

Garknābja šņibītis ir Āzijas suga, kas ļoti reti ieeļo Eiropā. Sugas ligzdo- šanas areāls ietver tikai Krievijas teri- toriju – Tālos Austrumus un Sibīrijas ziemeļaustrumus (apmēram 6000 km no Latvijas), bet ziemošanas teritorija ir Indostānā, Dienvidaustrumāzi- jā un Austrālāzijā. Pēc reto putnu novērojumu portālā Tarsiger.com ap- kopotās informācijas, Eiropā līdz šim bija zināmi tikai 20 šīs sugas novēro- jumi periodā no 1987. līdz 2021. ga- dam, turklāt sugu konstatē ne katru

gadu un visos gadījumos novēroti vientuļi putni. Garknābja šņibītis līdz šim bija konstatēts 10 valstīs – sešas reizes Lielbritānijā, pa trim reizēm Zviedrijā un Nīderlandē, divas reizes Polijā un pa vienai reizei Spānijā, Francijā, Īrijā, Bulgārijā, Vācijā un Norvēģijā. Šie novērojumi bijuši pe- riodā no 17. maija līdz 13. oktobrim (pa mēnešiem: maijā – 3, jūnijā – 5, jūlijā – 4, augustā – 2, septembrī – 4, oktobrī – 2).

Jāatzīmē, ka novērojums Latvijā ir trešais vēlākais no visiem zināma- jiem novērojumiem Eiropā un trešais 2021. gadā (šajā gadā suga konstatēta arī 29. maijā Norvēģijā un 2.–7. sep- tembrī Bulgārijā).

Amerikas melnā pīle

Savukārt 2022. gada 14. maijā Alberts Kūms “Dabasdatos” ziņoja melno pīļu *Melanitta nigra* bariņu no Rīgas jūras līča rietumu piekrastes posmā starp Enguri un Ķesterciemū. Novērojumam pievienotajā fotoat- tēlā vienam putnam uz knābja bija redzams ļoti izteiksmīgs dzeltens laukums, kas ir raksturīga atšķirša-

nas pazīme Amerikas melnajai pīlei *Melanitta americana*¹.

Amerikas melnās pīles ligzdošanas areāls ietilpst trīs valstu robežās Ziemeļamerikā (ASV un Kanādā) un Āzijā (Krievijas ziemeļaustru- mos). Ziemeļamerikas teritorijas ir tur- pat Ziemeļamerikā un Āzijā. Sugu samērā regulāri novēro Eiropā, īpaši Baltijas jūrā, kur tā jauktos baros ar citām tumšpīlēm uzturas piekrastes seklumos. Pēc reto putnu novēroju- mu portāla Tarsiger.com apkopotās informācijas, Baltijas jūras reģionā (neskaitot Dāniju) līdz šim reģis- trēts 81 šīs sugas novērojums (pe- riodā no 1926. līdz 2022. gadam): visvairāk Zviedrijā (43), mazāk Polijā (18), Igaunijā (13), Somijā (10) un Vācijā (4). Fenoloģiski suga novērota visos gada mēnešos (izņemot decembri), visvairāk – migrācijas periodos: aprīli/maijā (52 % no visiem novērojumiem) un septembrī/oktobrī (21 %).

¹ Šobrīd suga Latvijā konstatēta jau divas reizes – 30.10.2022. pieaugušu Amerikas melnās pīles tēviņu Kolkā novēroja Edgars Smislovs u. c. Red. piez.

Pa kreisi – jauna putnu suga Latvijā – garknābja šņibītis *Calidris tenuirostris* (jaunais putns). Asari, 26.09.2021. Foto: Baiba Barkāne
Pa labi līdzīgā suga – lielais šņibītis *Calidris canutus* (jaunais putns). Foto: Edgars Smislovs

Attēla centrā – Amerikas melnās pīles *Melanitta americana* tēviņš starp divām melnajām pīlēm *Melanitta nigra*. Engures-Ķesterciema jūrmala, 14.05.2022. Foto: Alberts Kūms

Ticams, ka Latvijas teritoriālajos ūdeņos atsevišķi Amerikas melno pīļu īpatņi uzturas katru gadu, jo Rīgas jūras līča rietumu piekrastē un Irbes šaurumā ir nozīmīgas barošanās un atpūtas vietas tumšpīlēm – tumšajai pīlei *Melanitta fusca* un melnajai pīlei *Melanitta nigra* –, kuru bariem tās piebiedrojas. Tāpēc vien jābruņojas ar teleskopu un pacietību, rūpīgi jāpārbauda tumšpīļu bari pie krasta un jādokumentē katrs šīs sugas novērojums (kaut vai fotografējot ar teleskopu). Turklāt šajos baros mēdz uzturēties arī citas reti sastopamas tumšpīles – Stejnegera pīle *Melanitta stejnegeri* (pirmo reizi Latvijā novērota 2020. gadā), bangu pīle *Melanitta perspicillata* un Deglāna pīle *Melanitta deglandi*. Pēdējās divas vēl gaida savu atklājēju Latvijā!

Paldies Ruslanam Matrozim par raksta rediģēšanu.

Summary

Observations of two new bird species for Latvia posted on Dabasdati.lv /Edgars Smislovs/

In 2021–2022 two new bird species for Latvia were discovered, analysing bird photographs posted on Dabasdati.lv, the Latvian nature observations portal. On 26.09.2021 a 1st year's Great Knot *Calidris tenuirostris* was photographed on the beach in Asari, Jūrmala. This observation represents just the 21th record of the species in Europe. On 14.05.2022 an adult male Black Scoter *Melanitta americana* was photographed along with several Common Scoters at the western coast of the Gulf of Riga between Engure and Ķesterciems.

JAUNAS SUGAS LATVIJĀ!

Redakcijas komentārs

Šajā numurā publicējam Latvijas putnu nosaukumu sarakstu (50.–54. lpp.). Tas vienlaikus ir visu Latvijā līdz šim konstatēto putnu sugu saraksts atbilstoši *BirdLife International* (un attiecīgi arī LOB kā *BirdLife* partnerorganizācijā) lietotajai taksonomijai.

Mūsdienās sugu saraksti pastāvīgi mainās. Regulāri notiek pārmaiņas putnu taksonomijā: pētījumos iegūtās jaunās zināšanas liek sugu sadalīt vairākās sugās vai – gluži otrādi – līdzšinējās patstāvīgās sugas apvienot vienā. Šīs pārmaiņas dažkārt ir tik dinamiskas, ka grūti tām izsekot līdzī.

Mums visiem visinteresantākie ir saraksta “jaunpienācēji” – sugas, kuras Latvijas teritorijā konstatētas pirmoreiz.

2017.–2019. gadā Latvijā nenovēroja nevienu jaunu putnu sugu, bet 2020.–2022. gadā Latvijas putnu sarakstu papildināja astoņi jauni ieraksti:

24.04.2020. – īspirkstu cīrulis *Calandrella brachydactyla* – Sakas pag., Rīvas laukos (Pēteris Daknis);

11.10.2020. – Stejnegera pīle *Melanitta stejnegeri* – Kolkā (Edgars un Vladimirs Smislovi);

01.05.2021. – melnplecu klija *Elanus caeruleus* – Kolkā (Edgars un Vladimirs Smislovi);

26.09.2021. – garknābja šņibītis *Calidris tenuirostris* – Jūrmalā, Asaros (Baiba Barkāne, noteica Edgars Smislovs);

09.10.2021. – Sibīrijas tumšā čakstīte *Saxicola torquatus maurus* – Nīcas laukos (Andris Klepers, Ivars Brediks un Jānis Ukass); pēc *BirdLife* lietotās taksonomijas, uzskatīta par tumšās čakstītes pasugu, bet dažās citās taksonomijas sistēmās to jau uzskata par patstāvīgu sugu (*Saxicola maurus*); **2022. gada aprīlī** – svitrainais ērglis *Aquila fasciata* (putns ar satelītraidītāju šķērso Latviju);

14.04.2022. – gredzenpīle *Aythya collaris* – Sātiņos (Māris Jaunzemis);

14.05.2022. – Amerikas melnā pīle *Melanitta americana* – pie Engures (Alberts Kūms, noteica Edgars Smislovs).

Par īspirkstu cīruli un Stejnegera pīli vairāk varēja lasīt “Putni dabā” 88. numurā (2020/2–3), par melnplecu kliju – 89. numurā (2021/1). Šajā numurā lasiet par garknābja šņibīti un Amerikas melno pīli (tā kā oktobris/novembris, kad top šis žurnāla numurs, retumu “medniekiem” ir tikpat aizņemts laiks kā putnu pavasara migrācija, varam teikt paldies Edgaram, kurš rakstu, iespējams, rakstījis viedtālrunī, vakarā sēdēdams teltī kaut kur Kolkā vai Ovišos). Atlikušie stāsti – turpmāk!

Elīna Gulbe